

նիթորներուն որ կ'ուզէին հայ եկեղեցին ընկուզել տարբեր եկեղեցւոյ մը մէջ: Տաթեւացիին իր բազմաթիւ գրութեանց մէջ միջոցաւ պաշտպանեց հայ եկեղեցին, իր թողած երկերը լի են հմտութեամբ եւ իր դարուն եւ վերջերն ալ, եղած են առնա՞յն հայ եկեղեցիին ջատագովական զէնքերը: Իր գործերէն Չմրան հատոր քարոզագիրքին մէջ (էջ 43) կը կարդանք Ս. Ծննդեան Աստղի աւանդութեան մասին պատառիկ մը, ստորոգ է որ Աստղին աւանդութեան Մծբնացիին, Ոսկեբերանին եւ Զաքարիա կաթողիկոսին և այլոց նկարագրական սլացքը տկարացած է Տաթեւացիին և յետնորդներու գրչին տակ, այնուհանդերձ նոյն աւանդութիւնը տակաւին կը պահէ իր ուժը, Տաթեւացիին խօսքերը առնա՞յն են. «... Լուսաւոր Աստղը առաջնորդեց մոգերը, եւ եկաւ մտաւ այրին մէջ՝ որ էր մանուկը իր մսուրի մէջ գրուած. և կեցաւ Անոր գլխուն վրայ, և տեսան մոգերը և հովիւները Անոր երկրպագութիւն ըրին: Այդ խորհուրդին պատճառով լոյսով կը մտնենք եկեղեցին եւ կը կատարենք տօնը»:

Ս. Ծննդեան Աստղին աւանդութեան մասին այլ եւ այլ մեկնիչներու խօսքերը յիշելէ վերջ, կ'աւելցնենք հետեւեալը:

Հին ուխտաւորք աւանդաբար կը գրեն թէ Բեթղեհէմի Ս. Ծննդեան եկեղեցիին պատին հիւսիսային արեւելեան անկիւնին մօտ կը գտնուէր ջրհոր մը՝ ուր ինկած է, կ'ըսեն, մոգերուն աստղը այրին վրայ հասնելէ յետոյ:

Անվուեր գրոց համաձայն, կ'աւանդուի նաեւ թէ, Աստղը ունէր փոքր տղու մը ձեւը, իր վրայ ունենալով խաչ մը եւ որ խօսած է մոգերուն հետ (Les Evangiles Apocryphes, Brunet, էջ 100): Ուխտաւոր հայ քահանայ մը 1711-1712 ին ընտանեօք ուխտի կուգայ Ս. Երուսաղէմ և իր ուխտազնացութիւնը գրի առնելով կը յիշէ պատմական և աւանդական զէպքեր. Ս. Ծննդեան Աստղին աւանդութեան մասին ալ նշնի սա իր տողերը «և Ծննդեան (վանքին) վրայ զուրչին դափը, եւ սորա մէջ տեղը սիւն մի, եւ ի գլուխ սեանն մեծ աստղ մի շինած. որ ի գալն մօզուց թագաւորաց Աստղ անդ դադարեր է, նորա համար նշան դայն եղեալ են, եւ վերայ ի զուրչինն յիսուն ետփրախ է» (Զուար ծիյեհնի օղու փահանայ, Բազմալէպ, 1868, էջ 118)(*):

ՄԿՐՏԻՉ ԵՊՍ. ԱՂԱՒՆՈՒՆԻ

(*) Այս յօդուածը քիչ փոփոխութեամբ քաղած ենք մեր «Աւանդութիւնք Ս. Երկրին» խորագրով անտիպ աշխատութենէն որ ի մօտոյ կ'ամրոջանայ, եթէ Տէր կամեցի:

Ս Պ Ա Ս ՈՒ Մ Ը

Արեւը սեմին վրայ էր փրւեք քղանցն իր խաւքեաւ,
ձիւղ այն ժամուն, երբ, քնքաքախ՝ ծեցած պաւերու փոլէն,
Տուն կը դառնար սուրբ Կոյսը աղբիւրէն, մանրափայլ զնացով,
Յամբընքաց, ֆողին տակ երկայնածալ՝ աչքերն կիսափակ:

Զով տեղ մը կախեց ան իր նրբագեղ կուծը, ջրով լի,
Ու նըստաւ դիմացը կրակարանին եւ իր մաղերուն:

Վեհ հով մը ունէր իր քագունիի կիսադէմն աղուոր.

Կ'ըսպասէր Զաւկին, որուն անտխան էր տըած հրեւտակն:

Անուո՛ւ ֆիւղակին վրայ կը տըփէր երկինք մը ամբողջ:

Կը ծըփար օդին մէջ խաղաղութիւնն ու սուրբ օծութիւնն.

Անուշաքիւնով մը անասելի լեցուած էր լուսիւնն:

Ու Յովսէփ, անդին գործասեղանին վրայ խոնարհած,

Ծանր աշխատանքէն մերք ընդ մերք իր գլուխը վեր առնելով,

Մըսխոն, լըռիկ, կը դիտէր նուրբ դէմքը Մարիամի:

(Croyances Mortes)

RAOUL GUYADER